

MİNARE USTALARI

Güneş yeni güne uyanırken, natürist bir ressamın fırçasıyla çizilmiş gibi ihtişamlı dağlar kızılın tonlarıyla boyanmıştı. Gecenin atlas perdeleri, tarlakuşları ve sığırcıkların şen cıvıltılarıyla kalkarken ıssız bozkıra sabahın serinliği çökmüştü. Dere kıyısınca uzanan kavaklıklarda karga korusu günün ilk bas ve alto şarkıcılarıyla arya söylüyorlardı.

Bozkırın ortasındaki küçük köyde taş evlerin birinde, Hurşide Gelin geceyi çay gibi demlemişti. Bütün gece uyuyamamış, yatağında saatlerce dönüp durmuş ve sabahı zor etmişti. İlk horozlar öterken ve sabah ezanı köydeki tüm haneleri dolanırken derin düşüncelere dalmıştı. Kaç zamandır yüreğini daraltan, içini sıkan, eşiyle bile paylaşamadığı bir şeyler vardı. Dağların arkasındaki köyden gelin geldiği bu hanede giderek daha da suskunlaşıyordu. Günlük işlerini yaparken, kuyudan su taşıırken, fırına ekmek atarken, koyunlarını sağarken, derede çamaşır yıkarken de yapayalnızdı. Köye gelin geldiği günden beri güler yüz görmeye, tatlı bir kelim duymaya hasretti. Düğün gecesinde gerdeğe girdiği sırada, şiddetli yağmur başlamış ve köy camisine yıldırım düşmüştü. Köylüler caminin minaresinin yıkılmasını Hurşide Gelin'in uğursuzluğuna bağlamışlardı. Hurşide Gelin o yıl ekinlerin hasadını, harmanını da görememişti. O yaz çok sıcak geçmiş, bütün ekinler başağa durmadan kurumuştur. Tarlalardaki kuruyan ekinler ota biçilmiş, bozkırda davarların ardından, koyunlar ve keçiler salgın hastalıklar yüzünden bahara varamamıştı. Cehennem ateşi gibi kavurucu yazda dereler kurumuş, köydeki kuyuların suyu çekilmişti. Köylüler eşek sırtlarında güğümle üç kilometre uzaklıktaki ırmaktan su getirmek zorunda kalmışlardı. Hurşide Gelin'in yaşlı eşiği kuraklığa dayanamayıp ölmüş, zavallı gelin aylarca sırtında su taşımak zorunda kalmıştı. Köyün bilge kişileri, kocası Nuri'ye baskıyı arttırmışlar, bu uğursuz kadını tez zamanda boşamasını söylemişlerdi. Zavallı gelin kapı önüne çıksa, kolu komşu şeytan görmüş gibi içeri kaçıyor, yüzüne kapılarının sürgülerini çekiyorlardı. Bahçelerindeki eriklerden mahalle çocuklarına dağıtacak olsa, çocuklar bile vebalıymış gibi kaçıyorlardı. Düğün yerine gitse yanına kimse oturmuyor, ağıt yerine gitse ağıtlar ondan ayrı tutuluyordu. Geçen haftaki düğüne bir tepsi baklava yapıp götürmüştü. Baklava tepsisi gün boyu masanın üzerinde kalmış, arılar ve karıncalar sarmıştı. Aynaya baksa saçı, gözü, kaşı yerindeydi. Boyu posu herkeslerden pek farklı değildi. Köye ilk geldiği hafta yan komşusu yoğurt mayası almaya gelmiş, ayaküzeri kısa konuşmuşlardı. Daha sonra köy çeşmesinde ve çalıdan duvarlarının ötesinde de görmüştü onu ama tek kelim etmemişlerdi. Hurşide Gelin, neler olduğunu anlayamıyordu. Çalıdan çitlerinin arkasından halini hatırını soracak olsa, komşusu görmezden geliyor, başka işle meşgul oluyordu. Meyve ağaçlarının dalları daha bahçelerine geçmeden kesiliyordu. Kocasına öğle yemeği götürecek olsa yolda karşılaştığı kimseler yol değiştiriyor, farklı yönle gidiyorlardı. Kahvehaneler önünden geçerken onu görmezlikten gelseler de, ardından baktıklarını hissediyordu. Hurşide Gelin'in insan sevgisiyle dolu yüreği kırılmıştı, incinmişti. Herkesler kırmıştı garip yüreğini, gönül kabesi yıkılmış, tarumar edilmişti. Dağlardaki kurtlara, kuşlara bile kırgındı.

Yaşlı baba bu sabah erken uyanmıştı. Sundurmalarının önünde ibrikten abdest alırken çıkardığı sesi duymuştu Hurşide Gelin.. Misafir odalarının penceresinde Kuran-ı Kerim okurken de dinlemişti onu. Kocasını bu sabah da uyanamamıştı. Nasıl uyanmıştı ki, bütün gece sundurmada içki içip durmuştu. Hurşide Gelin, eşinin bu haline, sarhoş oluşuna çok üzülüyordu. Dün gece eşi, içkinin yanına peynir ekmek istediğinde, emirlerini yerine getirmede için dayak yemiş, her tarafı morarmıştı. Hurşide Gelin, ona beddua edememenin, kötü bir laf söyleyememenin acısını içine atıyordu. Hep içine atmaktan yorgun gönlü yıpranmıştı, gamla dolup taşmıştı artık. Kocasını Nuri'nin bir gün cami yaparken Allah'ın gazabına uğramasından, başına kötü bir hal gelmesinden korkuyordu.

Hurşide Gelin eşini uyandırmak için küçük pencerelerinde sardunyalar bulunan odalarına girdi. Eşine ismiyle seslendi. Gün ışımasına rağmen uyanacak gibi görünmüyordu. Sırtına dokunarak onu

hırpaladı. Uykusu ağır olan Nuri Usta, diğer tarafına döndü. Hurşide Gelin, öfkeden boğazı yırtılırcasına bağırdı. Nuri usta yerinde zıplarken, sundurmada Kur'an okuyan yaşlı baba okumasına kısa bir süre ara vermişti. Kahvaltı sofrası hazırdu. Ocağa çay koymuş, tarhana çorbasını geniş bir tepsiye dökerek içine ekmek parçaları ve peynirden ufalamıştı. Hurşide Gelin'in canına tak etmişti artık eşinin gamsızlığı. Her gün onu uyandırmakta aynı zorluğu yaşıyordu.

Su almak için mahallelerindeki kuyuya giderken yan komşusu kuyudan dönmekteydi. İçinden selam vermek istese de almayacağını bildiği için ikilemde kalıyordu. Ama yine de selam Allah'ın selamıydı, ne güzeldi selam; iyilik hoşluk, barış bildiriyordu. Hurşide Gelin, almasa da selamını yine de verecekti. "Dünün üzerinden bir gece geçti." diyecekti. "Dün dün de kalmalı, bugün farklı olmalı, bugün farklı olalım." diyecekti selamında. "Güneş yeni baştan doğdu." dünümüzün üzerine diyecekti. Fatma Gelin'in kovalarındaki su bile taşa taşa, döküle döküle geliyordu, tozlu yolların üzerine. Gönüller neden taşmasındı, neden yeni bir hikâye yazmasındı? Al yazması, mor şalvarı ne de yakışmıştı güzel komşusuna. Ala yanaklarında bir gülümseme eksikti. Yoksa derdi mi vardı komşusunun? Dertsiz insan bostan korkuluğunda bulunurdu, anlatsa anlardı elbet halinden. Açmalıydı komşusu derdini, duvarı nem, insanı dert yıkmadan. Başını kaldırmalıydı, gözlerinin içine bakmalıydı. Işıl ışıl bakmalıydı gözleri. Bu selam içine sabah serinliği doldurmalıydı.

—Günaydın komşum. Nasılsın? Günün aydın olsun.

—...

Az sonra istasyondan geçen iki yük treni gibi hızla, yolcusuz, selamsız geçtiler. Yük trenleri gibi artlarında kara duman, gönüllerde kir ve pıhtı bıraktılar ve farklı yönere doğru uzaklaştılar.

Bahar kekik ve nane kokularıyla gelmişti. Dağlar karlarını silkelemek istercesine alçalmış, sert poyraz rüzgârına meydan okuyordu. Hurşide Gelin, kuyunun kelesesini eliyle çevirirken gönlünün ateş pare yangınlarını kuyunun soğuk suları bile söndüremezdi. Daha kuyudan iki kova su çekebilmişti ki, hışımla fırlattığı kova kuyunun taşlarına çarparak yalpalaya yalpalaya suda kaybolmuştu.

Hurşide Gelin yeni bir kova almak için eve dönerken üzerinden çığlık çığlığa geçen karga sürüsü köy camisinin bakır kubbesine konmuştu. Kargaların peşinden gözleri minarenin en tepesine kadar tırmandı. Yaşlı babasını minarenin şerefesinden aşağıya halat sarkıtırken gördü. Birden Nuri gelmişti aklına. Aklı kadar gönlü de ayran yayığı gibi karışmış, baharda coşan dereler gibi bulanmıştı. Nuri'yle dün geceki tartışmaları içini tırmalıyor, yediği dayak hala aklından çıkmıyordu. Ne kadar talihsiz bir gelindi. Hamarat bir babadan ancak bu kadar asi ve aylaz bir oğul olurdu. Gamsızlığı, çatık yüzü, aksiliği yetmezmiş gibi gece yarılarna kadar kafayı çekmesi, her gece kavgalarına sebep oluyordu. Bu hanede bir senelik gelin olmasına rağmen bir bebesinin olmaması onu yetmiş yaşının kalp kırgınlıklarına getirmişti. Şehir şehir, doktor doktor dolaşmışlar, hocalara, kocakarlara danışmışlar ama dertlerine çare bulamamışlardı. Yaşadıkları bu durum Nuri'yi içkiyle buluşturuyor, Hurşide Gelin'i gençliğinden uzaklaştırıyordu. Her gece tartışıyorlar ve gereksiz yere kalp kırıyorlardı. Hurşide Gelin, eşinin dün geceki sözlerine çok kırılmıştı. Yüreği kırk yerinden lehimlenmiş abdest ibriği gibi kırk bir yerinden delinmişti.

Bir hafta sonra köy minaresi gök kubbeyi delerek yükselmişti. Taş minare tamamlanmış, sıra bakır âlemin takılmasına gelmişti. Bir hafta da sıva ve badana işlerinin ardından ilk ezan okunacaktı. Ezanlar insanları barışa, huzura çağıracaktı. Minarenin şerefesinden bakan yaşlı baba oğluna seslendi. Aşağıda gerinen ve koca ağzını açarken yüzünü buruşturan oğul yukarı baktı. Kızgınlıkla söylenmeye başladı. Her zaman böyle olurdu zaten. Yaşlı baba ne zaman bir istekte bulunsa, zavallı oğlu ya sinirlenir, ya tersler, ya da söylenir dururdu. Babasının merdiveni istediğini anlamıştı. Merdiveni halatın ucuna bağladı. Yaşlı baba merdiveni yukarıya çekerken oğul, hala esnemeye devam ediyordu. Nuri usta köy kahvehanelerinden kendilerini izlemekte olan köylülere hışımla baktı. Kahvehanedekiler babasıyla tartışmalarına ilk defa tanık oluyorlarmış gibi dikkatle onları izliyorlardı. Tüm gözlerin önünde çalışmak yaşlı baba için zor olsa da yine de kutsal bir görevi yerine getirmenin gururunu taşıyordu. Köydeki nazarı değen kadın ve erkekler aşağıdan geçerken daha dikkatli oluyor, kem gözlerden kurtulmak için bildiği bütün nazar dualarını okuyordu.

Yaşlı baba halatın ucundaki merdiveni yukarı çekerken elektrik direklerinin üzerindeki ve evlerin çatılarındaki leylek yuvalarını fark etti. Minareye doğru yaklaşmakta olan büyükçe bir leyleğin sortilerinden korunmak için sakındı. Bu sırada köyün aşağı tarafındaki yoldan gelmekte olan gelini Hurşide'yi tanımişti. Elindeki sepetle onlara öğle yemeği getiriyordu.

Hurşide Gelin köyün Arnavut kaldırımı yollarından seke seke yürüyordu. Yolun her iki tarafındaki köy kadınlarının arasından podyumdaymışçasına yürümek hareketlerini sınırlandırıyor. Hata yapmamak için yürümeye çalıştığında, , tökezliyor, sendeliyor, düşecekmiş gibi oluyordu. Köylü kadınlarının arkasından konuştuklarını duymuştu.

- Şu lanet kadın gene kocasına yiyecek götürüyor.
- Zavallı adam gün yüzü görmedi..
- Herif bir bebe yüzü görmeden dünyadan göçecek.
- Bu uğursuz kadına Allah hiç evlat verir mi?
- Vermez komşular vermez.
- Şunun gudubet, meymenetsiz yüzüne bir baksanıza.
- Gözleri velfecri okuyor.
- Babası da katılmış zaten.
- İki adam öldürmüş.
- Mapushanede yatıyormuş.
- Soyu kurusun domuzun, tez zamanda geberir inşallah.
- Geleli beri köyümüzün üstünden uğursuzluk eksik olmadı.
- Taşlamalı bu laneti
- Köyden kovmalı.

Hurşide Gelin'in gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Yanakları al al olmuştu. Köylünün bir yıldır kendisiyle neden konuşmadığını anlamıştı. Babasının cezasını çekiyordu kaç zamandır. Bir ceza ki kabir azabından beterdi. Kocasını anlamıyor, tüm köylü ondan ırak duruyordu. Onu bir tek anlayan biri vardı. O da yaşlı babasıydı.

Minarenin şerefesine merdiven dayayan baba oğluna seslendi.

—Oğul, merdivenin tepesine çık, halatı çember şeklinde dolayıp en uca fırlat. Halat minareyi sarınca, halatın diğer ucunu beline dola ve tırman.

- İlk defa yapmıyorum ya bu işi.
- Minare ustalarının en zor işidir bu.
- Ben yüksekten korkmam ki.
- Âlemi minarenin ucuna koymak her babanın harcı değildir.
- Uzun ettin ama ver şu âlemi.

Hurşide Gelin köy meydanına gelmişti. Kahvehanelerde oturan erkeklerin arasından önüne bakarak geçiyordu. Erkeklerin konuşmalarına şahit olmuştu.

- Zavallı gelini boş yere suçlamışız.
- Uzun Hasan'ı öldüren Halıcıgillerin Yusufmuş.
- Yusuf muymuş?
- Adamcağız boş yere mi hapis yatmış?
- Yazık adamcağıza.
- Bu genç geline yazık değil mi? Bütün köylü ona tavır aldı.
- Vah vah vah! Garibime vah!

Hurşide Gelin'in içi sıcacık olmuştu. Az sonra soğumaya bırakılmış çorba tenceresi gibi serinlemeye başlamıştı. Tam bu sırada çığlık ve ardından büyük bir gürültü koptu. Kahvehanelerdeki erkekler ayağa kalktılar. Ağaçların dallarındaki kuşlar dört bir yana uçtular. Nuri Usta'yı taşıyan halat kopmuştu. Elindeki sepeti fırlatan Hurşide Gelin camiye doğru koştu. Az sonra yerde yatmakta olan kocasının başındaki feryat ve figanları köyün her yanından duyuluyordu.

Hurşide Gelinlerin evi ikindiye doğru ilk defa böyle kalabalık görmüştü. Bahçelerinin en kuytu köşesinde ağaçtan ağaca halat gerilmiş, üzerine çarşaf asılmış, mevtayı yıkama yeri hazırlanmıştı.

Köy kadınları kazanlarda ısıttıkları suyu kovalara doldurarak, köy imamına ulaştırıyorlardı. Köy imamı elindeki susakla doldurduğu ıltılmış sudan mevtanın üzerine döküyor, ovalıyor, abdest aldırıyor, onu son yolculuğuna hazırlıyordu. Her yanı morluklar içindeki mevtanın burnundan ve ağzından kan gelmeye devam ediyordu.

Olaylara anlam vermeye çalışan Hurşide Gelin, köy kadınlarının arasından insanları seyrediyordu. Herkesin gözlerinde yaş, yüzlerinde cenazelerde takındıkları hüznün vardı. Bir yıldır ondan bakışlarını kaçırarak kadınlarla ilk kez göz göze geliyor, çoğunun yüzünü, gözlerinin rengini ilk defa görüyordu. Cenaze tabuta konup eller üzerinde dualarla kapıdan çıkarken Hurşide Gelin'in evinden acı çılgınlık göğsüne doğru yükseliyordu.

Hurşide Gelin ertesi gün yatağında yalnızdı. Sundurmada yüzünü yıkarken bakışları minareye takıldı. Yaşlı baba âlemi minarenin ucuna yerleştirmiş inerken, kapıda yan komşusu Fatma Gelin'i fark etmişti. Elinde bir bakraç süt vardı. Ardından gelen karşı komşuları Zarife Teyze'ydi. Ona bir tabak erik getirmişti. Son gelen köylüyü de tanımıştı. Düğününe baklava götürdüğü güzel gelinin annesiydi bu. Elinde kırmızı jelâtime sarılmış baklava tepsisi vardı. Aralarında dargınlık, kırgınlık kalmasın, ağızları tatlısın diye getirmiş olmalıydı. Hurşide Gelin, veren elin alan elden üstün olduğunu biliyordu. Bakraçtaki sütü tencereye, erikleri de bir tepsie boşalttı. Tabakları geri uzatırken, gülümsemeyi unutan yüzüyle onlara teşekkür etti. Köylüleri kapıya kadar uğurladı. Dönüşte sundurmada kilimin üzerinde duran baklava tepsisine dalıp gitti.

Hurşide Gelinlerin evinde yedi gün boyunca kocasının ardından dualar okunmuş, şerbetler içilmişti. Her gece evinde farklı kadınları görüyordu. Dua okuyan kadınlar gibi, onları dinleyenler de farklıydılar. Tıpkı Âdem'in oğulları gibi. Habil ve Kabil'in soyunun ruhi haletini taşıyorlardı. Tüm beşer dünyada yaşıyordu, beşer değil mi ara sıra şaşıyordu.

Yedinci gece köy kadınlarının evlerinde hazırladıkları mekik hamurundan dağıtılmıştı. Ölünün ardından irmik helvası dağıtmak adettendi. Kocasının mezarının başında yanan ateş sönmesin diye bir haftadır mezarlığa odun taşımıştı. Yeni gömülen mezarların başında bir hafta boyunca ateş yakılırdı. Ateşin narına hangi hayvan dayanırdı ki? Ateşten uzak dururdu hayvanlar. Ateşin yakıcılığını bilirlerdi. Ya Âdemoğlu? Cehennemde odun olmadığını bile bile, günah işleyerek, kalp kırarak, niye her gün cehenneme odun taşıyordu?

Güneş dağların arkasında gökyüzüne tutunabilmenin telaşını yaşarken, yaşlı baba Yusuf suresini okuyordu. Hurşide Gelin, bohçasını hazırlarken incinmiş yüreğinden taşan damlalar gözlerinden süzülüyordu. Siyah önlüklü iki okul çocuğu bahçelerinde bitmişti birden. Birinin elinde karanfil oyalı al bir yazma, diğerinin elinde yeşil renkli bir yelek vardı.

—Hurşide teyze bunu size annem gönderdi.

Hurşide Gelin, çocuklara sarılırken de, yaşlı babasıyla vedalaşırken de gözyaşlarını tutamıyordu. Sundurmadaki kilimin üzerinde duran bohçasını alırken yerdeki karıncaları fark etti. Karıncalar, sundurmaya bırakılan baklava tepsisini sarmışlardı. Bu yıl bereket olacağına benziyordu. Hurşide Gelin, karıncaların üzerine basmadan giderken, son defa evlerine dönüp baktı. Bahçelerindeki leylaklar açmıştı.